

Na železnici dějí se věci
Jó, ono se řekne klíče...

Přestože vlastním několik naučných slovníků, ba dokonce Technický slovník naučný z roku 1981, neexistuje v žádném z nich přesná definice termínu „klíče“. Z hlediska praktického uživatele lze toto slovo pochopit jako minci, která má dvě strany. Jednu stranu této mince všichni železničáři jasně znají. Vědí, že klíče, jakožto zámečnická pomůcka patří, vyjma administrativy, neodmyslitelně do inventáře všech profesí. Sady klíčů jsou také v inventáři lokomotiv. Pečlivě se předávají a také někdy ztrácejí a posléze finančně nahrazují.

Druhá strana mince termínu klíče má význam jakožto nástroje k odemykání zámků, sloužících k ochraně osobního, posléze služebního a mnohdy i kritických, což by se mohlo v budoucnu stát i předmětem studia psychologů.

Vezměme si například „základní“ klíče – od domova či vlastní skříňky v zaměstnání. Tak strojvedoucí přijde v noci včas do služby, ohlásí se u strojmistra a zjistí, že doma nechal klíče od skříňky. Jízda domů pro klíče a zpět rovná se zpravidla zpoždění. A právě na to byl vymyšlen recept – strojmistři dostali sadu nových zámků a pilku na železo a přidali dobrou radu: „Zámek si uřízni, dostaneš nový; ale ten zaplatíš!“

Dalším případem mohou být klíče od lokomotivy. Při uzamykání lokomotiv musel odstupující strojvedoucí klíče odevzdat nejbližšímu dopravnímu zaměstnanci, v jehož obvodě služebny se uzamčená lokomotiva nacházela. Ačkoli se vyskytly případy, kdy liní nebo spěchající strojvedoucí odkládali klíče do „písečníků“, nikdy nedocházelo k žádným spletitým situacím. Tedy, až na jednu.

Když dostalo lokomotivní depo v Kralupích nad Vltavou

stroje T 669.0, neboli „čmeláky“, odjel odstupující strojvedoucí „režijně“ zpět do domovského depa a strojmistrovi v depu Ústí nad Labem odevzdal v roztržistosti místo klíčů od lokomotivy – klíče od svého domova. Doma se strojvedoucí divil – měl ale štěstí, že manželka byla doma a mohla mu tedy vstupní dveře odemknout. A divil se i strojvedoucí, který přijel „režijně“ z Kralup nad Vltavou do lokomotivy se nedostal. Lokomotiva mohla odjet jedině díky tomu, že strojvedoucí instruktor z LD Kralupy nad Vltavou po telefonu nešťastnému strojvedoucímu prozradil, kde jsou náhradní klíče na stroji ukryty...

Příhoda se svazkem klíčů od domova nebyla až tak ojedinělá. Jednou člen posádky nehodového jeřábu Lokomotivního depa v Ústí nad Labem odjel na nějakou dobu s nehodovým jeřábem do terénu a doma zamkl manželku. Leč ta náhradní klíče neměla, a tak se dostala do situace uvězněného Dalibora ze Starých pověstí českých. Ochotní sousedé pak této paní spouštěli na provázku tašku s jídlem, které jí chodili nakupovat...

Svoji kapitolu však má v historii depa v Ústí nad Labem takzvaný „zlatý klíč“. Klíč od sociálního zařízení v nejbližší blízkosti kanceláře strojmistřů a pohotovostní místnosti strojního personálu, neboli „blafárny“. Místnost WC byla ze strany správkárny zneužívána jako místnost odpočinku a také nechalve znečišťována. Proto se vedení lokodepa rozhodlo vydat klíč s mosazným kroužkem všem žadatelům osobně a vždy zaevidovat délku pobytu na sociálním zařízení. Následné používání „zlatého klíče“ se dá vystihně vyjádřit jako „no comment“. Zůstalo však zachováno rčení: „Vyzvedl si zlatý klíč a byl dlouho, dlouho pryč...“

(kš)

Koláčková stanice na jihu Čech

V Bujanově, na trase bývalé koněspřežky z Českých Budějovic do Lince, bývala přepřahací a občerstvovací stanice zvaná koláčková. Proč koláčková? Vysvětlení je nasnadě – podávaly se tam koláče.

Pro ilustraci krátký úryvek z cestovního deníku tehdejšího pasažéra:

Naše cesta vedla středem vesnice Zvíkov a už se nám otevřelo vlevo krásné kaplické údolí a napravo tehdy velmi oblíbené lázně Omlenice. Za nimi už byla další stanice Bujanov. Měli jsme hlad, a tak když průvodčí z vlaku vyvolal: „Bujanov, koláčková stanice!“ všichni cestující se rychle vybalili ze svých příkrývek, aby přišli ke koláčkům včas...

Tak to už patří minulosti, ale místo můžete navštívit i dnes. Nachází se v bývalém strážním domku u zastávky Bujanov nedaleko Dolního Dvoriště a nabízí expozici koněspřežné dráhy a jiné zajímavosti. Otvírací doba v květnu až říjnu je o sobotách a nedělích od 9 do 16 hodin. Telefon: 380 327 054. V. D.

Ještě se vrátme k letošním Velikonocům: náš čtenář Jan Nevola si o velikonočním pondělí vykoledoval v malé moravské obci Vigantice, která nemá železniční spojení, krásné modré vajíčko s logem ČD a nápisem SC Pendolino... To se hned tak nevidí!

Fotografie týdne

Obrázek pendolina už je pomalu na každém hřišti, tak by to asi řekla moje babička, kdyby se toho dožila. Jak nám napsal autor snímku Roman Šulc z Kolína, zatím byla tato krásná souprava fotografována většinou ve volné krajině (jako housenka...); proto poslal svůj „úlovek“, kde je pendolino v konfrontaci s výraznou architektonickou dominantou. V pozadí vlaku je gotický chrám sv. Bartoloměje v Kolině, v oblouku sousední koleje mizí osobní vlak číslo 9307 do Pardubic. Gotika a moderní technika 21. století...

Jan Dítě prodával párky v Liberci

IVO ŠTECHA

Část nástupiště libereckého nádraží se pyšní nápisem Kašperské Hory/Bergreichenstein, na ostrůvku obklopeném z obou stran kolejemi je stará trafika nabízející Pražanku a A-Zet, kousek dál reklamní sloup polepený plakáty z dvacátých let století stejného čísla. Třístadesítka v čele vlaku se rozjíždí, z okénka posledního vozu netrpělivě mává tlustý mužík a vybíhá na zadní plošinku. Pikolík v bílém kabátku startuje za vlakem, už už podává bankovky mužíkovi, ale vlak je rychlejší a prodávac párků zůstává stát, vlak mizí.

Tak probíhalo natáčení jedné ze scén připravovaného filmu režiséra Jiřího Menzela podle Hra-

Jan Dítě – Ivan Barnev běží za rozjíždějícím se vlakem a snaží se podat nazlobenému cestujícímu, Mariánu Labudovi, bankovky nazpět, což se mu nezdaří. Vpravo na pozedu kamera, v rámečku směrovka na vagoně.

O filmu Obsluhoval jsem anglického krále

Scénář a režie: Jiří Menzel
Kamera: Jaromír Šofr
Producent: AQS
Výkonný producent: IN FILM
Koproducenti: TV NOVA
Magic Box Slovakia
Barrandov studios
Universal Production Partners

Hraji: Ivan Barnev, Oldřich Kaiser, Julia Jentsch, Martin Huba, Marian Labuda, Milan Lasic, Josef Abrahám, Jiří Lábus, Jaromír Dulava

Začátek natáčení: 9. března 2006
Počet natáčecích dnů: 66
Premiéra: prosinec 2006
Rožpočet: 84 450 000 Kč

Režisér Jiří Menzel.

najde. Nedávno tady točila německá společnost dokumentární film o Schröderovi, 28. a 29. dubna jsou tady naši filmaři s Anglickým králem podle Bohumila Hrabala.

Vrchní přednosta si spolupráci se štábem Jiřího Menzela pochvaluje a zdůrazňuje přehled a vstřícnost tohoto režiséra: Když za ním někdo přijde s problémem, že něco nejde, že se to nedá takhle udělat, hledá pan Menzel vždycky nějakou náhradní cestu, jak to vyřešit, aby to „nebolelo“.

Dávejte pozor, co vám tedka řeknu. Níc jsem nechtěl dělat než roznášet podle vlaku horký párky, to kolikrát denně jsem dal páreček za korunu osmdesát s rohlíkem, ale cestující měl jen dvacet korun, někdy padesátikorunu, a já jsem vždycky neměl drobný, i když jsem je měl, a tak jsem prodával dál, až pak už cestující vyskočil do vlaku a dral se k okýnku a natahoval ruku a já jsem nejdřív položil horký párky, a pak jsem řečtal v kapse drobnými, ale cestující křičel, že drobný ať si nechám, hlavně ať vrátím bankovky, a já jsem ty bankovky pomalu hledal v kapse, a výpravčí už pískal, a tak jsem pomalu vytahoval ty bankovky, a vlak se už rozjížděl a já jsem běžel podle vlaku, a když se vlak rozjel, tak jsem zvedl ruku a už už se ty bankovky dotýkaly prstů natahujícího se cestujícího, skoro se některý vyklonili tak, že je někdo musel v kupě držet za nohy, jeden dokonce zavadil nohou o gráník, jinej o stožár, ale pak se už prsty rychle vzdalovaly a já jsem udýchaně stál s nataženou rukou a to bylo moje, málokterej cestující se vrátil pro ty prachy, a tak jsem začínal mít svoje peníze, za měsíc to už bylo pár stovek, nakonec jsem měl i tisícikorunu...

(Úryvek z novely Bohumila Hrabala Obsluhoval jsem anglického krále)

1. Podél vlaku měli filmaři postavené svoje koleje pro kameru. 2. Kompars v dobových kostýmech čeká, až ho bude režie potřebovat. Zatím se baví čtením a luštěním křížovek. 3. I vlasy se musí upravit tak, aby byly v souladu s dobou, ve které se filmový příběh odehrává. 4. Zázemí štábu – to jsou především garderoby, boty, klobouky a čepice připravené pro herce i kompars.

Foto: AUTOR (6x)

pohybem vlaku sestaveného z historických vagonů (poslední byl řady Ci), se po svých kolejničkách na peroně dala do pohybu i kamera s kameramanem na vozičku, poháněna silou dvou pomocníků. Záběr byl tedy velmi živý.

Kromě režiséra, kameramana a zvukaře se tísnila v prostoru, kam kamera „nevidí“, spousta lidí ze štábu – pro laika s neznámým posláním. Na prvním nástupišti čekal castingový automobil nabízející občerstvení všeho druhu, v čekárně, kde bývají také výstavy, bylo zázemí filmařů: maskérna, sklad rekvizit a garderob. Také odpočívárna pro herce a statisty, kteří čekali na svůj „slágvort“.

Jak nám řekl vrchní přednosta uzlové žst. Liberec Ing. Jaroslav Šrajec, jsou tady na filmování zvyklí a nejenže jim nevadí, ale vedení stanice ho vítá, protože přináší stanici peníze a zlepšuje tím její hospodářský výsledek. A ve stanici se vždycky nějaké místo na filmování

Také pan režisér se vyjádřil o spolupráci s libereckou stanicí s uznáním. I když byl plně soustředěn na natáčení, řekl, že má k železnici dobré vztahy – ostatně jeho oskarový film Ostře sledované vlaky vznikl v roce 1966 na železnici, převážně se točí v žst. Loděnice na trati Praha–Rudná u Prahy–Beroun. Zeptali jsme se, zda Král dosáhne takového uznání jako Vlaky. Je to tak strašně těžké téma, řekl pan režisér, že by se to mohlo povést, ale stejně snadno by mohl film skončit fiaskem. Za všechny, kteří mají rádi knížky pana Hrabala i filmy Jiřího Menzela věříme, že se splní ta první varianta. A držíme palce...

V městě se natáčelo v uplynulých dnech i několik dalších záběrů do tohoto filmu, například liberecká radnice s nacistickou vlajkoslávou: z oken visely dlouhé prapory s hákovými kříži. Počasí přálo, takže příprava i záběr potřebovaly jen několik minut. Vzá-

pětí prapory zmizely. I těch několik minut ale stačilo všímavým občanům, aby houfně a rozhořčeně telefonovali na magistrát: Víte o tom, že vám někdo pověsil hakenkrajce na radnici? Upokojili se, až když se dověděli, že je to pro film.

V pátek se tedy točily záběry evokující dvacátá léta, v sobotu přišly na řadu sekvence z let šedesátých. Hlavní hrdina, číšník Jan Dítě, tentokrát představovaný Oldřichem Kaiserem, opět navštíví, po návratu z kriminálu, nádraží v Kašperských Horách, a vzpomíná na dobu, kdy tady kdysi začínal jako prodávac párků. Proto také v garderobě čekaly železniční uniformy z oné doby s nárameníky s bílými téčky.

Film má mít premiéru letos v prosinci. Tak si ho nenechte ujít!

VELKÝ CELEK
Vlak s klasickou lokomotivou. Podél vagonů k nám z dálky přichází prodávac párků – Jan.
(Zahouká lokomotiva, hluk nádraží a rozeběhne se klavírní doprovod, jaký býval k nýmým filmům)

CELEK
Chodbičkou přeplněného vlaku se prodere k oknu rozložitý muž s velkým černým knírem. Vyloží se celým tělem z okna a zafuní na peron prodávací párky:
Mám hlad!

POLOCELEK
Na krátko ostříhaný blondáček = Jan rychle přikývne a do okna vagonu se vznese tácek s párkem a chlebem a zavola:
Korunu osmdesát

DETAIL
Tlouštík sebere párek a na tácek položí stokorunu.
Nemám drobný

POLOCELEK
Hned!
Řekne Jan, sebere bankovku a pak chce vracet na stokorunu. Nejdřív položí kotlík s horkými párky, a pak hledá drobné v kapse kalhot, fechtá v kapse drobnými.

CELEK
Výpravčí píská a zdvihá plácačku.

POLODETAIL
Tlustý cestující je nervózní, kouká se po výpravčím.
Drobný si nech, hlavně vrať bankovky!
(Hluk zavíraných dveří vagonů, pískot výpravčího)

POLODETAIL
Jan kývne a po různých kapsách začne vytahovat bankovky.

DETAIL
Z jedné kapsy se vysune ruka s bankovkou a zase se zasune. Z druhé kapsy podobně.

DETAIL
Natažená ruka cestujícího. Její prsty nervózně kmitají.

DETAIL
Kola lokomotivy se poprvé pohybou. Vlak se pomalu rozjíždí.

DETAIL
Dlaň s vějířem bankovek u chlapcových očí. Prstem druhé ruky si je odpočítává.

POLODETAIL
Okno vagonu s vykloněným cestujícím se od nás vzdaluje.

JÍZDA KAMERY – SOUJEZD S VLAKEM – CELEK
Jan přepočtl peníze a rozebíhá se za vlakem.

JÍZDA – POLOCELEK
Cestující se vykloní z vlaku jak nejvíc může.

JÍZDA – POLOCELEK
Jan běží s napřaženou rukou podél jedoucího vagonu.

JÍZDA – DETAIL
Natažená ruka cestujícího a proti ní napřažená dlaň běžícího chlapce s vějířem bankovek. Vzdálenost mezi nimi se zmenšuje, ale vzápětí se opět zvětšuje.

POLOCELEK
Jan nedoběhne a zastaví se.

POLOCELEK – CELEK
Z okna odjíždějícího vlaku visí tlustý cestující a hrozivě mává rukama. Rychle se od nás vzdaluje.

POLOCELEK
Bankovky z chlapcovy ruky se přestěhují do jeho kapsy. Jan si oddechne.
(Zkrácená ukázka technického scénáře Obsluhoval jsem anglického krále)